

PSOE tocat; IU tocat i quasi enfonsat; CiU fora de joc

Ferran Requejo, catedràtic de Teoria Política a la Universitat Pompeu Fabra (Barcelona).

Un dels personatges de Macbeth sentència: "les pors que un veu de prop són menys terribles que totes les horrors imaginàries" (acte I, escena III). Un comentari que s'escau als canvis haguts entre les eleccions generals de 1996 i les del 2000. Ara fa quatre anys, el PP presentava moltes incògnites com a partit del govern central. Incògnites tant en relació a la seva capacitat com, sobretot, en relació a l'acció de govern que podria impulsar. Les "horrors imaginàries" que despertava en bona part de l'electorat s'han anat diluint a partir de l'acció de govern. El PSOE, per la seva banda, ha viscut amb una hipoteca que creia que no hauria de pagar mai. El 1993 va guanyar, el 1996 va tenir una "derrota dolça" que, de fet, el va immobilitzar, i ha hagut d'esperar l'any 2000 per a comprovar que, sense renovació, les hipoteques sempre s'han de tornar.

I a partir d'ara, què? Doncs que el PP és el principal actor de la dinàmica política, que els socialistes han de procedir a una renovació de quasi tot (continguts, lideratges, estils i comptes amb el passat) per a sortir de la crisi mal tancada que han anat arrossegant des de fa ja uns quants anys, que IU té difícil la seva recuperació, tant si es renova com si no, i que els partits del nacionalisme no estatal, que han passat sense massa costos, i fins i tot

amb algun èxit, l'examen electoral, tornen a tenir el paper de forces prescindibles en el conjunt de l'estat al igual que entre 1982 i 1993. La situació del mapa actual de partits a escala espanyola no és massa diferent a l'existent durant els governs de la UCD. Una situació que ara, tanmateix, no és previsible que es trenqui per una crisi interna del partit que governa. L'evolució futura depèn, bàsicament, de com el PP decideixi administrar la seva majoria absoluta. El famós "corró" i l'enfrontament permanent amb quasi tota l'oposició és un dels escenaris possibles. De matèries no en faltarien: finançament, model d'estat, senat, privatitzacions, sanitat i serveis socials, ETA, educació, etc. No sembla, però, que sigui la posició més intel·ligent, per part del PP, mantenir una estratègia de confrontació permanent que, d'una banda, uneixi una oposició bastant diversa internament i que, d'altra banda, pugui allunyar els votants més moderats. L'esquerra, en aquesta ocasió, ha fracassat electoralment d'una manera estrepitosa. No mobilitzar l'abstencionisme dels votants potencials, també és un fracàs. La dreta ha de demostrar que sap fer amb una majoria absoluta.

I a Catalunya, quines poden ser les repercussions del 12-M? La principal potser és que CiU haurà de decidir quin suport parlamentari prefereix en el govern

de la Generalitat i quina acció de govern impulsa en relació amb l'estat. O si prefereix un govern en solitari sense pactes estables. Qualsevol de les situacions possibles presenta incògnites i riscos. CiU pot seguir l'estratègia d'intentar pactes bilaterals amb el govern central en els dos temes bàsics defensats a la campanya —model de finançament i augment (inconcret) de l'autogovern— en canvi d'un suport parlamentari mutu que resulta, però, necessari a Barcelona i superflu a Madrid. Un escenari de debilitat. O pot iniciar una nova etapa d'aliança amb ERC, en què aquesta formació posaria, previsiblemet, unes condicions "cares" per al seu suport per a no quedar "satel·litzada" a la manera dels primers anys vuitanta. És a dir, un escenari de confrontació externa, resultats dubtosos i incerteses internes tant amb els socis com amb l'oposició. Pot anar també pel camí de mantenir un govern en solitari al preu de dedicar-se més a gestionar que a governar. Finalment, pot tractar d'impulsar una estratègia conjunta amb totes les forces del Parlament, amb la previsible autoexclusió del PP, en la defensa d'un programa de mínims sobre finançament i autogovern. Aquest darrer escenari sembla el més convenient. CiU s'hi juga molt en els propers tres anys. Fins i tot la seva supervivència. De fet, en cas de no portar-ho bé, CiU podria trencar-se en tres trossos.

En fi, el 12-M ha estat un terratrèmol amb un abast difícil de predir. Probablement, bona part de la classe política actual hi quedarà sepultada. Les pors del personatge de Macbeth ja no són "imaginades". La renovació, més que un desig és ara, per a molts, una necessitat.

I ara què?

Agustí Colomines i Companys, professor d'Història Contemporània de la Universitat de Barcelona.

La majoria dels diaris de l'endemà de les eleccions portaven el mateix titular: "Aznar arrasa". 183 escons, 7 per sobre de la majoria absoluta, així ho avalen, i és probable que el corró parlamentari s'apliqui amb decisió. I tot i així, el vot real rebut pel PP, malgrat superar en 200.000 vots la mítica barrera dels 10 milions que va aconseguir el PSOE

l'any 1982, només s'ha incrementat en prop més de 400.000 paperetes. Què ha passat, per tant? Doncs que la pèrdua de vot per part del PSOE i d'IU ha estat letal. Definitiva. Veure el mapa provincial d'Espanya tacat pràcticament tot de blau (incloent-hi Andalusia, Extremadura i Alaba) és significatiu, com també ho és que Catalunya sigui l'únic territori de l'estat

on el PP no ha assolit la victòria en cap demarcació, ja que a Girona i Lleida la força més votada ha estat CiU, i a Barcelona i Tarragona, el PSC.

D'aquestes eleccions cal fer-ne, però, una lectura que superi el mer conjunturalisme i la por. Per a Catalunya, per exemple, és bo que, una vegada més, s'ha ratificat que el sistema de partits és singular i propi i, d'altra banda, que malgrat l'estrebada percentual (+4,86% respecte el 1996), en nombres absoluts l'increment del PP ha estat tan sols de 75.590 vots, molt lluny del rèdit que hauria pogut treure de la seriosa davallada del PSC (-388.558 vots) i de la

més moderada de CiU (-186.643 vots) en relació als resultats del 1996. Hi ha hagut "efecte Piqué", però menys que no sembla, cosa que també és evident si observem que, al Senat, Catalunya no hi enviarà cap senador del PP dels 16 que li corresponen. Per cert, parlant de senadors, els qui en el seu dia vam dir que l'Entesa Catalana de Progrés no s'entendria, no hem errat. El resultat d'empat entre CiU i l'Entesa presagia que aquesta coalició farà la fi del calgalàstics, ja que el PSC ha perdut dos dels 8 senadors que tenia fins ara en benefici d'una senadora d'ERC (Marta Cid) i un altre d'IC (Joan Sabaté). Un mal negoci, producte dels interessos partidistes i de la política erràtica d'ERC, que va acabar de completar presentant-se al País Valencià en contra del BNV, l'únic partit nacionalista que tenia possibilitats d'obtenir representació, com

Pujol i Trias, el 12 M. Colomines pensa que és bo que eixe dia es ratificara que Catalunya té un sistema propi de partits.

posen de manifest els 58.441 sufragis a favor del Bloc. Han de fer-s'ho mirar.

El resultat de les eleccions presenta

dues novetats més. Primera, que per primer cop en la història contemporània d'Espanya, si exceptuem l'empat entre UCD i CiU el 1982, un partit nacionalista català és la tercera força parlamentària a Madrid. I això és una novetat que, independentment de la seva capacitat de maniobra, atesa la majoria absoluta del PP, s'ha de saber fer valer. Ha arribat l'hora de demostrar que se sap fer política. Segona, al Congrés espanyol hi haurà 30 diputats que no estaran adscrits a cap de les tres forces estatals i que, a més, són de caràcter més o menys nacionalista. Si a aquest grup hi afegíssim els 17 diputats del PSC (això dependrà d'ells), voldria dir que 47 diputats esdevindrien la punta de llança d'una altra manera d'entendre l'organització de l'estat. Potser aleshores la "Declaració de Barcelona" tingui més sentit que mai. Déu n'hi do.

Lectures polítiques de l'aritmètica electoral

Vicent Franch i Ferrer, professor de Ciència Política i de l'Administració a la Universitat de València.

Tot seguit de l'allau de xifres electorals a la generalitat dels actors polítics i mediàtics es llancen a una cursa enfollida d'interpretacions polítiques que acaben sumint l'espectador en la perplexitat. Els números, per això, es tornen polisèmics: els percentatges s'estiren i arrensen de tal manera que la confusió s'apodera de l'espai interpretatiu. Una mica de coherència, doncs, no va malament a l'hora de destacar-hi allò de més rellevant del que van deixar els valencians dins les urnes el proppassat 12 de març.

1.- Per primera vegada en la història dels valencians els electors han donat de manera inequívoca i contundent la majoria electoral a un partit de dreta, per bé que estratègicament autoubicat en el tècnic i operatiu espai del que s'anomena el centre-dreta. En la recent història de la política espanyola no hi ha casos de governs amb majoria absoluta que perden les eleccions següents. Així que, amics i amigues, preparem-nos per a una altra legislatura amb majoria absoluta o relativa de la dreta al nostre país si no passa un gal, mil corrupcions, s'enfonsa l'euro o

l'economia se'n va en orris. Fins el 2007 al País Valencià, i fins el 2008 a Espanya!

2.- Per primera vegada en tot el període de vigència de l'actual democràcia espanyola, el primer partit de l'esquerra, el PSOE (abans PSPV-PSOE) ha percebut sense dubte i de manera immediata un rebuig suficient dels electors per a admetre automàticament no solament la derrota electoral sinó la necessitat d'un renovellament ara ja sense dilacions de l'instrument partidari. Els nombrosos vots perduts pel PSOE al País Valencià podrien correspondre als sectors més polititzats, als votants ideològics que necessiten dir prou; una hipòtesi que, potser, corroboraran les enquestes postelectorals que ja s'estan realitzant. Per davant, doncs, el PSOE té de tres a huit anys per escometre la transformació que ja no pot deixar de fer si no és que vol malbaratar el capital humà, electoral i d'experiència que manté a l'emparrat d'un elector per cada quatre dels que hi ha al cens. I ja se sap, si el PSOE s'aclareix i reviscola tots sabem qui acaba patint entre els partits competidors valencians les conseqüències.

3.- De manera definitiva s'ha tancat el cicle que va donar lloc a la creació d'UV. Aquesta formació ha perdut la representació que mantenia al Congrés dels diputats des del 1982 (per bé que aleshores l'obtingué dins de la coalició que liderava AP). En completar el procés d'hegemonia de la dreta, el regionalisme conservador, l'arma *agui-prop* de la dreta durant molt de temps per anar solsint el prestigi de l'esquerra a través d'una crítica implacable a l'adscripció d'aquesta a la tesi de la unitat de la llengua i a una certa qualitat de l'autogovern, ha trobat finalment el destí que li correspon després d'haver-se negat repetidament a modernitzar el seu discurs anticatalanista i no poder connectar amb un públic suplementari al tradicional de veritat interessat en la construcció d'un espai identitari valencià o en un programa propi nítidament diferenciat del convencionalisme popular i creïble.

4.- La davallada esperada i corroborada d'EU, lluny de ser conjuntural, com ho va poder ser després del colp d'estat fallit del 23-F, el 1981, per acumulació dels vots en una opció de govern d'esquerra, sembla que tradueix de manera evident que aquell electorat urbà, il·lustrat, de classe mitjana i format intel·lectualment en la lluita antifranquista, com que no necessita ja deixar constància de la seua protesta moral contra el PSOE dels darrers temps dels governs de Felipe González, ha trobat el discurs d'EU,